

Vereniging Vrijbit
Kruisweg 32, 3513 CT
Utrecht
bestuur@vrijbit.nl
www.vrijbit.nl

Utrecht 20 -12-2010

Aan de leden van de Eerste Kamer der Staten Generaal,

Onderwerp: Vrijwillige basis 'slimme' energiemeters voor gas- en elektriciteit.

Geachte Eerste Kamerleden,

Dankzij uw ingrijpen is de verplichte uitrol van het installeren van 'slimme' energiemeters voor gas-en elektriciteit vorig jaar op het nippertje voorkomen. De novelle inzake het niet verplicht stellen van de slimme meter (EK 32.374, A¹) is op 9 november 2010 aangenomen door de Tweede Kamer.

In antwoord op vragen van de SP heeft u op 17 december 2010 een Memorie van Antwoord ontvangen van de minister inzake de kosten-baten analyse en de wijze waarop de minister het vergaren van gegevens hieromtrent in de komende jaren heeft voorzien.

- Wij vragen uw aandacht voor het feit dat de minister aangeeft om hierover te gaan communiceren met 'alle' betrokken partijen, maar dat het uitdrukkelijk niet in de bedoeling ligt dat de mening van de burgers -om wie het gaat - anders wordt geïnventariseerd dan middels gegevens die belanghebbende partijen, op de burgers zelf na, hierover leveren.
- Daarnaast vragen wij u dringend om de minister nader te bevragen op hoe de daadwerkelijke vrijwilligheid geregeld en geborgd wordt.

In de praktijk blijkt namelijk dat mensen nauwelijks in staat zijn om te onderscheiden of zij al dan niet een op afstand uitleesbare meter in huis geplaatst krijgen.

- Voorlichting door energiemaatschappijen en netbeheerders schiet schromelijk tekort.
- Het is op het oog voor niet-deskundigen niet te controleren of een digitale meter al dan niet op afstand uitleesbaar is.
- De ervaring leert dat de monteurs die meters komen vervangen op bezorgde vragen systematisch ontkennen dat zij digitaal op afstand uitleesbare meters komen installeren en er bij doorvragen vaak onaangename situaties ontstaan waarbij mensen onder druk worden gezet 'omdat ze de nieuwe meter moeten accepteren als ze niet zonder gas- of elektriciteit willen komen te zitten.
- De wijze waarop de meters worden uitgelezen, via GPRS of andere verbinding, is voor de betrokkenen ook niet te achterhalen, tenzij men een intensieve correspondentie met de netbeheerder aangaat.

Rechtsbescherming tegen het onvrijwillig moeten accepteren van 'slimme' meter systemen blijkt in de praktijk niet goed geregeld. Hoe zit het bijvoorbeeld met mensen die een nieuwbouwhuis gaan huren waarin al een meter is geïnstalleerd?

- Wie zo'n meter niet accepteert en dat vooraf aangeeft kan het waarschijnlijk wel vergeten een woning toegewezen te krijgen. En dat gebeurt dan mogelijk op een wijze waarbij niet transparant is voor de betrokkenen waarom men de woning niet krijgt.
Het moge duidelijk zijn dat mensen die na 10 jaar op een wachtlijst te hebben gestaan en eindelijk in aanmerking komen voor een sociale huurwoning bijvoorbeeld weinig keus hebben en het risico niet kunnen nemen dat ze dan alsnog de woonruimte niet krijgen.
- Wie veiligheidshalve de woonruimte accepteert en daarna protest aantekent, krijgt mogelijk te maken met een verhuurder die 'geen gedonder' wil en die inzet op 'had u maar vooraf moeten weigeren'.

Uiteraard is het, op grond van de nog steeds niet opgeloste woningnood, juridisch hard te maken dat men in zo'n situatie een contract is aangegaan, waarbij sprake is van systeemdwang die de bescherming van de persoonlijke levenssfeer op onacceptabele wijze aantast (strijdig met EVRM art 8 en Wet Bescherming Persoonsgegevens). Dat er dan sprake is van niet-verbindende afspraken omdat men gedwongen werd akkoord te gaan om in de basale levensbehoefte van een dak boven het hoofd te kunnen voldoen, is evident. Maar hoe men dan de meter moet kunnen laten vervangen, zonder in een langdurige juridische procedure verwickeld te raken, is een heel ander verhaal.

De novelle voorziet in dergelijke gevallen in de mogelijkheid van het 'administratief uitzetten' van frequente registratie van verbruiksgegevens achter de voordeur.

Dit echter lost uiteraard niet de problemen op van bezwaarders tegen de meters omdat deze straling afgeven.

Ook lost het de te voorziene problemen bij mensen met zonnestroom systemen niet op wanneer deze regelmatig optredende overschotten hebben. Omdat zij geen enkele controle meer hebben over de economische waarde van die overschotten (of van het eigen gebruik van de opgewekte zonnestroom) als leveranciers via slimme meters onvoorspelbare 'dynamische tarieven' gaan invoeren.

Voor mensen die domweg geen digitale meter accepteren omdat deze voor het eigen functioneren energie verbruikt, en vooral, vanwege de enorme, energie vretende logistieke datacenter infrastructuur die voor de 'slimme meter registratie' moet worden opgetuigd, biedt dit alles ook al geen oplossing. Noch voor mensen die een analoge meter prefereren omdat men het als kapitaalvernietiging en milieubelasting beschouwt dat de 'slimme' meters maar een korte levensduur hebben en na gedane diensten i.t.t. de analoge meters als chemisch afval moeten worden behandeld gezien de hoeveelheid elektronica in die meters.

Maar op de eerste plaats blijft het systeem waarbij de meters op afstand administratief worden uitgelezen PRINCIPIEEL een systeem waarbij inbreuk wordt gemaakt op het leven van mensen in de beslotenheid van hun eigen woning. Los van contractuele afspraken over hoe vaak er van buitenaf meterstanden uitgelezen gaan worden, ontnemt het systeem de energieafnemers de autonomie en zelfbeschikking over hun eigen leven.

Immers zij kunnen niet controleren of netbeheerders en energieleveranciers zich aan deze afspraken houden. Controle op de juistheid van de te verwachten veelheid aan meetgegevens en de bijbehorende rekening wordt hen ontnomen. Netbeheerders en energieleveranciers kunnen zelfs door inlichtingen- en veiligheidsdiensten, en bevoegdheden van politie en justitiediensten, gedwongen worden om gegevens te leveren over het real-time energiegebruik van mensen. Met alle eventuele foute interpretaties van dien.

Hoe men zich de toekomst van energievoorziening als controle-instrument, van overheid en semi-overheid, kan indenken, dringt zich op bij het ingediende wetsvoorstel 31929, nr. 2.¹ Dit wetsvoorstel wil 'preventieve inspectie van de leefsituatie mogelijk maken van iedereen in ons land die op enige wijze gebruik maakt van sociale voorzieningen, zonder dat zij verdacht worden van fraude'.

Als wij nu constateerden dat vorige week maar een nipte meerderheid in de Senaat een motie steunde die de regering opriep om geen wetsvoorstellen te doen die strijdig zijn met internationale verdragen inzake de mensenrechten², komt een afschrikwekkend toekomstbeeld akelig dichtbij. Er blijkt immers maar een kleine politieke machtsverschuiving nodig om besluitvorming tot legalisering van dergelijke systematische huisinspecties, door opsporingsambtenaren en semi-politionele opsporingsdiensten als gemeentelijke BOA-brigades, mogelijk te maken.

Dergelijke inspecties zullen ongetwijfeld tot maatschappelijke onrust leiden. Zodra blijkt dat dit zowel alle gebruikers, van enige sociale voorziening³ betreft, als van hun partners, huisgenoten, kinderen, logees ed. En onvermijdelijk tot verzet gaan leiden, ondanks de ongekend harde sancties die staan op het weigeren zich te onderwerpen aan 'vrijwillige' leefsituatie-inspectie⁴.

Men hoeft geen profetische gave te hebben om te voorzien dat - als mogelijk niet gewilde, maar beslist door belanghebbenden uitvoerbare volgende stap - gebruik zal worden gemaakt van iets minder mediagenieke mogelijkheden als het administratief inspecteren van de leefsituatie. Waarna, als 'functioncreep by design', de mogelijkheid van administratief afknippen de volgende stap vormt.

Mogelijkheden die niet alleen ingezet kunnen worden tegen wanbetalers. Bewoning of gebruik van bepaalde panden zou erdoor ontmoedigd kunnen worden. Daarbij valt te denken aan beperking van energie leverantie aan panden waar de overheid niet enthousiast over is gezien hun ideeën over de bewoners en/of de bestemming. Deze mogelijkheden tot repressie kunnen eveneens door criminelen

worden ingezet, bijvoorbeeld door in hele wijken of gemeenten de stroomvoorziening te saboteren of daarmee te dreigen.

Ook is het denkbaar dat bij de ontwikkeling van toepassingen voor de smart-gridsystemen er bijvoorbeeld besloten zou kunnen worden om de stroomvoorziening van elektrische autobezitters te laten prevaleren boven leverantie voor andere doelen. Ergo: 'levering' van energie wordt technisch gefaciliteerd politiek stuurbaar, en dat is een uitermate verontrustend en bedreigend fenomeen waar de Eerste Kamer zich rekenschap van zou moeten geven in haar standpunt bepaling.

Slim meten is slinks weten in alle betekenissen van het woord zoals u weet. En met dit soort slinkse meet-methodieken kan niemand meer zicht houden op het feit of zijn of haar gedrag al dan niet door derden wordt gemonitord. Het verontrustende perspectief werkt dat mensen geen enkele mogelijkheid meer hebben om zicht te houden op eventuele 'conclusies' die getrokken zouden kunnen worden door derden die bevoegd zouden worden geacht om, uit oogpunt van energieadviezen, opsporingsdoeleinden of wetenschappelijk onderzoek, inzage te krijgen in de middels "slimme bemetering" verkregen gegevens over hun energiegebruik, hun gebruikerspatroon, of het aldus verkregen gedragsprofiel.

Ook het aftappen door onbevoegden, van binnenuit of van buitenaf, blijft een ontraceerbaar en in onze elektronische-misdaad-tijd een hoog risico. Waarbij het niet zozeer gaat om criminelen die op deze omslachtige wijze zouden kunnen kijken of mensen al dan niet thuis zijn(een niet uit te sluiten risico). Maar met name om criminelen voor wie gebruiksprofielen geld waard zijn door mogelijke toepassing voor chantagepraktijken of identiteitsdiefstal.

Bij deze vragen wij u serieus aandacht te besteden aan bovenstaand geschetste problemen en verzoeken wij u deze te bezien, in het licht van uw beoordeling van de novelle.

Naar onze mening doet die novelle, zoals deze nu is opgesteld, geen recht aan de door u geëiste vrijwilligheid met betrekking tot de invoering van 'slimme' energiemeters.

Wij rekenen erop dat u, die bij uitstek de taak heeft om de deugdelijkheid van wetgeving te beoordelen zich niet in de luren laat leggen door een aanvullend wetsvoorstel wat geen effectieve oplossing biedt voor de rechtsbescherming van de burgers. We mogen toch vertrouwen dat u daarbij ook geen genoegen zult nemen met niet-verbindende verzekeringen van de minister dat bovenstaande toepassingen 'helemaal niet de bedoeling' zouden zijn, 'hooguit in uitzonderlijke situaties zullen voorkomen'ect. Dit soort bezweringen van verantwoordelijke bewindslieden deden de afgelopen jaren helaas in toenemende mate opgeld, maar hebben uiteraard geen enkele juridisch bindende kracht waar in rechte op kan worden gebouwd.

We vinden het heel vervelend om u weer te moeten lastig vallen om ons te behoeden voor een mogelijk alsnog *de facto* invoering van de verplichte 'slimme' meters.

Maar helaas moeten we constateren dat de handreiking die u het kabinet deed om de wetsvoorstellen niet helemaal te verwerpen, en hiervoor de uitzonderlijke novelle-constructie in te zetten, niet door het verantwoordelijke ministerie op gepaste wijze van een antwoord is voorzien.

De kans voor het kabinet om een technische reparatie aan te brengen in de wetgevingsvoorstellen waardoor weigeraars bij wet niet langer strafbaar zouden worden voor 'het plegen van een economisch delict, met de bijbehorende strenge sancties van boetes en/of hechtenis, is niet conform de impliciete opdracht uitgevoerd. Zeker niet zolang mensen niet daadwerkelijk de mogelijkheid geboden wordt om geen 'slimme' op afstand uitleesbare energiemeters in hun huis of werkplaats te accepteren.

Het zal na de unanieme toestemming die de Tweede Kamer, deze keer gaf aan de intentie van de novelle dat de meters niet verplicht worden, niet moeilijk zijn voor de minister om alsnog van hen goedkeuring te krijgen voor een aanpassing waarbij niet een 'administratief uitzettingsbeleid' maar een effectief geldende mogelijkheid tot weigeren bij wet wordt vastgelegd.

Uit naam van alle oprecht bezwaarden tegen op afstand uitleesbare energiemeters, danken wij u bij voorbaat voor uw inzet om erop toe te zien dat in de reparatie van de wetsvoorstellen, op ondubbelzinnige wijze, aan uw opdracht zal worden voldaan.

Hoogachtend
Namens het bestuur van de vereniging Vrijbit,
J.M.T.Wijnberg- voorzitter

¹ Kamerstuk 2008-2009, 31929, nr. 2

² 14-12-2010 Motie Engels

³ AOW, studiefinanciering, kinderbijslag, weduwen- en wezenuitkering WW, Wajong, Bijstand huur- en zorgtoeslag.

⁴ Stopzetten is regel, alleen bij minimum inkomen wordt de uitbetaling gekort.